

Enis Batur

Düş Kırpıntıları

Denemeler

İçindekiler

DÜŞ KIRPINTILARI

İNÇİ	9
ATAÇ ve ALAIN	11
ATAÇ: AŞIRI	15
DARBE EDEBİYATI	19
FİKİR BABALIĞI	25
NIZON versus FRISCH	29
GÜLTEN AKIN'IN ARKASINDAN BİR İBRİK DOLUSU SU	33
KESİK	37
SONRADAN GÖRME KÖRLERE İLİŞKİN DERİN BİR ANLATI	41
YİTİK OĞULUN "EV"E DÖNÜŞÜ	45
RESSAM ve "MUSTAFA"SI	51
KÜRTAJ	57
TWEET DÜNYASI	61
AZÂD ZİYA EREN İÇİN KURŞUNKALEM PORTRE DENEMESİ	63
KİBRİT KUTULARI	67
YENGEÇ	73
YÜKSEL ARSLAN: EMEKÇİNİN VEDÂSİ	77
MODERN TÜRK EDEBİYATI MÜZESİ Bir açılım denemesi	81
ROMANSE ve ROMANSI YAŞAMA DAİR	85
EMME BASMA TULUMBA	89
ZONK	91
DI/DR: TRT Arşivi, Dıranas ve Ötesi	93
RESİM TEKERRÜRDEN İBARET DEĞİLDİR	99
BLANCHOT'NUN YÜZÜ, İÇYÜZÜ	103
CALVINO'NUN AMERİKA SEFERİ	107
MESAFE	111
ŞAİRLERİN ŞAİRİ WALLACE STEVENS	115
TARİHİ SİLMEK	117
BEAUBOURG'DA ÇİFTE GÖRSEL ŞÖLEN	121
ATILGAN MEKTUPLARI	125

ERGİN GÜNÇE İÇİN YARARLI BİR KAYNAK	129
EBUBEKİR EROĞLU	131
SELÇUK ALTUN'DAN TADI DAMAKTA	
BİR NOVELLA	135
MURAT BELGE'DEN BİR DERS KİTABI	139
ERCÜMEND BEHZAD LAV'IN HAYALET	
(?) KİTAPLARI	141
EDEBİYATÇININ İKİYÜZLÜLÜK KARŞISINDA	
DİRENMESİNE DAİR	145
10 "KALEM"DE 100'LÜK DADA	149
AÇIK BIRAKILMIŞ YAPIT	151
JIM-SESSION	155
JOYCE'LU ANILAR	161
BAŞVURMAK ve YARARLANMAK	
Bir başka okurluk hali	167
CİHAT BURAK ve LAUTRÉAMONT	171
GÖKÇE YAZIN	175
ARA GÜLER'LE SOHBET	179
MELİH CEVDET ANDAY Bir konuşma	187
YOKSA İLETİŞİM ARTIK EN ÖNEMLİ MESAJLARA	
ULAŞMAMIZIN ENGELİ Mİ? Bir konuşma daha	195
MUTFAKÇA KONUŞMAK	207
KONUŞAN SOFRA	211
SOFRA ADÂBI	215
YEMEK ZAMANI	219

ONİKİ ÖNDEYİ

HAR	225
ÖN-SÖZ	227
BORGES	229
ÖMER SEYFETTİN	231
KANT'IN CEHENNEMİ	233
VAN GOGH – SON MEKTUPLAR	235
TEVFİK FİKRET — ŞERMİN	237
HÜSEYİN RAHMİ	239
MAHMUT YESARİ — SU SİNEKLERİ	241
AHMET RAŞİM	243
GEVEZELER VE MERAKLILAR	245
AHMAKLIK ÜZERİNE	247

DÜŞ KIRPINTILARI

İNÇİ

Clouzot'nun *Picasso*'su gibi ayrıcalıklı bir örneği saymayacak olursam, bugüne dek izlediğim hiçbir "ressam filmi" mutlu etmedi beni — *Les Belles Noiseuses* türü kurmaca yapıtlardan sözletmiyorum burada: "Dramatizasyon"la başım hoş olmadı öteden beri, yalnızca ressam yaşamöyküleri bağlamında değil elbette, yaşamış birinin belgeselin geniş çerçevesinden uzak durulmaksızın konu edilmesinden başka çıkar yol kabul etmiyor bendeki "seyir"ci. Bir bakış handikapı belki de. Olabilir, çünkü burada sözalın bir özne zaten: Kendisini oluşturan doğruların ve eğrilerin, basmakalıpların ve tersyüzedişlerin bir ortalaması. Bir özne ama, başka özneleri hiçesaymayan bakışını onlarınkinde sınayan, tartan, değişime ya da daha da katılaşmaya hazır tutan bir göz. Göz, görebildiklerinin aynası. Özürleri var. Ayar bozuklukları da. Kimin yok ki? En *iyi* göze ben rastlamadım.

Peter Webber'in *Girl with a pearl earring*'ini izlediğim sılondan bütün bütüne düşkünlüğü yaşayarak ayrıldığımı söyleyemem; gerçi senaryonun kaynağı kitabı, Tracy Chevalier'nin çoksatarını okumuş değilim ama, o tarz bir metinden yola çıkacak uyarılama denemelerinin beklenti uyandıracığı kişilerden sayılmam ben, dolayısıyla Webber'ın titiz "yeniden oluşturma" girişiminin üzerimde olumlu bir etki bıraktığını

eklemeliyim — filmi birlikte izlediğim Fatma Tülin’in, ressam gözüyle, benim iyimser yaklaşımına katılmadığını, özellikle de ressamın mesleki cephesine ilişkin ayrıntıları gerçekdışı bulduğunu da.

İyimserlik, ola ki şundan: Güçlü bir yapıtın, konu edindiği başka bir güçlü yapıta köprü kurduğuna, Bergman/Mozart ikilisinden hareket ederek değinmişim — bazı durumlarda, ortalama bir yapıtın, hattâ sıradan ya da basbayağı kötü bir uygulamanın da doğurgan sonuçları olabiliyor: *Girl with a pearl earring* beni Vermeer’e yeniden sokulmaya yöneltti, kimi kaygıları, biraz da ışıklarıyla. Resimlere döndüm, resimlere dönmek, yapıta yeniden bakmak her zaman iyidir. Metinlere açıldım, okuduklarımla çarpışmalarına yeri geldikçe değineceğim. İçimde Delft sokaklarında yeniden yürüme isteği doğdu, ki ben böyle şeyleri severim. İyimserliğim ondan.

Vermeer, dönüp bakıldığında, biraz İlhan Berk’in Homeros için dediğini andırır bir kişilik: Yaşayıp yaşamadığı bilinmeyen’lerden. Şüphesiz abartılı bir tanım benimkisi: Ne zaman, nerede yaşadığını ayrıntılı biçimde biliyoruz ressamın; nasıla gelindiğinde değişiyor iş enikonu: Bıraktığı yaklaşık kırk yapıt dışında, oldukça silik izler var elimizde — belki bundan, romaneske de, dramatizasyona da yatkın bir yaşamöyküsel enigma önümüzdeki.

Sanat tarihçileri, araştırmacılar, ulaşılabilecek kaynakları taramışlar yüzyıldır; resimlerini yorumlamamıza yardımcı olabilecek en ufak bilgi kııntısına dikkat kesilmişler. Biri, öncesinin yanlışını düzeltmiş. Doğru var mıdır ayrı, “doğruya yakın” böyle bir şey.